

Lantbrukare positiva till genediterat ris

Många ekonomer har undersökt förutsättningarna för modern växtförädling. Studier av konsumenters syn på genmodifiering visar att konsumenterna ofta är tveksamma, därför att politikerna är skeptiska. När företagen i detaljhandeln noterar konsumenternas tveksamhet, drar de öronen åt sig. Politikernas attityd påverkas av att många starkt ideologiska organisationer är väldigt högljudda och aktiva.

Vad bönderna tycker om att odla genmodifierade grödor är inte helt klarlagt, men amerikanska, australiensiska och asiatiska bönder är uppenbarligen positiva, annars hade inte genmodifieringen slagit igenom så starkt där. En ännu inte publicerad studie granskar europeiska bönders inställning till modern genteknik. Den handlar om den Nobelprisbelönade formen av växtförädling, alltså CrisprCas9. Studien avser risodlare i norra Italien, där Europas största risodling finns.

MÅNGA FÖRDELAR

När författaren motiverar sitt val av ämne, nämner hon vad de nya växtförädlingsteknikerna kan bidra med. Användandet av bekämpningsmedel minskar och därmed riskerna för såväl bönderna som konsumenterna. Skördeutfallet förbättras, eftersom skadedjur och sjukdomar inte tar lika stor del av skörden. Därmed uppstår klimatfördelar genom att man inte behöver ta i anspråk lika stora arealer för att producera en bestämd volym. Genredigerat utsäde skulle kunna möta framtida livsmedelsbehov på ett mer hållbart sätt.

Studien avser ett CrisprCas9-modifierat ris, som är resistent mot en viss sjukdom. Denna sjukdom härjar världen över och för att bekämpa den använder risodlare kemisk bekämpning, som är kostsam för odlarna och påverkar miljön negativt.

HYPOTETISKA FRÅGOR

Det genediterade riset existerar i laboratorier, men EU-regler förbjuder odlingen av det. Därför måste författaren genomföra studien såsom ett experiment, där 143 risodlare fick svara på ett stort antal frågor, särskilt deras attityder till användningen av geneditering. Respondenterna fick svara på hypotetiska frågor, vilket givetvis gör att resultaten blir osäkra.

Liksom annan litteratur om attityder till innovationer och teknikacceptans undersöker denna studie om individer anser sig själva ha kontroll över sina beslut eller om deras beslut styrs utifrån. Dessutom ingår en rad standardmätt såsom sociodemografiska variabler, gårdskaraktäristika och kunskaper.

Vill du läsa mera?

Ferrari, L. (2021 eller 2022). Farmers' attitude toward CRISPR/Cas9: The case of blast resistant rice. *Agribusiness*.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/agr.21717>

69 PROCENT POSITIVA

Ungefär 69 procent av lantbrukarna uppgav att de skulle vilja odla CrisprCas9-modifierat ris. Detta motsvarar de attityder som bönder oftast har till GMO. Resultaten visar att ju mer erfarenhet lantbrukarna har av odling av vanligt ris, desto mera positiva är de till den modifierade varianten. Även detta stämmer med vad vi vet om attityder mot GMO.

Kunskap om genmodifiering ingick som en förklarande variabel till lantbrukarnas attityder – både subjektiv och objektiv kunskap. De tillfrågade lantbrukarna var överlag kunniga om de vetenskapliga aspekterna av GMO-teknik. De flesta kunde svara korrekt på flertalet frågor, vilket var i linje med deras upplevda kunskap. Kunniga lantbrukare var mer villiga att acceptera CrisprCas9-modifierat ris, men endast subjektiv kunskap var signifikant. Resultaten överensstämmer med tidigare studier om GMO.

TVEKSAMT ANSVAR

Enligt tidigare litteratur försämras lantbrukarnas attityder till innovationer mer ju fler risker de ser med innovationen. I denna studie mättes uppfattningen om risk för miljö och livsmedelsindustrin. Ju starkare lantbrukarna upplevde dessa risker, desto mindre entusiastiska var de till användandet av genediterade sorter. Sådant ansvarskännande har också noterats i studier av GMO.

Ju mer lantbrukarna ansåg sig kunna fatta beslut på egen hand, desto mera tveksamma var de till att odla genediterat ris. Om de däremot ansåg att deras odlingsbeslut var kopplat till yttre faktorer, var de mera positivt inställda. Även detta kan tolkas såsom att de känner ansvar, men det avviker från tidigare forskningen.

OMVÄRLDENS ATTITYD SPELAR ROLL

Varken sociodemografiska egenskaper som ålder och jordbruksutbildning eller gårdskaraktäristika som gårdens storlek och lantbrukarnas jordbrukserfarenhet hade samband med inställningen till CrisprCas9-modifierat ris.

Denna studie belyser potentialen för genediteringstekniken på gårdsnivå. Flertalet lantbrukare skulle vilja odla CrisprCas9-modifierat ris. Kunskap, erfarenhet och låg upplevd risk ökar böndernas positiva inställning. Om bara omvärlden vore mer positiv skulle även lantbrukarnas attityder till genediterat ris vara mer positiv.

Detta resultat måste dock tolkas i skenet av att studien bygger på hypotetiska frågor, eftersom EU:s politik hindrar odling av CrisprCas9-modifierade produkter.

Jerker Nilsson,
Institutionen för ekonomi, SLU Uppsala

